

Apelsinid – kelle huvides?

SIRP 5. veebr. 2010

Nädal tagasi tegid rahvusooper Estonia ja rahvusringhäälingu televisioon koos ajalugu. Kullissidetaguse otseülekanne paralleelselt laval toimuva otseülekandega – esmakordselt Eestis! Me saime kinnituse, et ETV tehniline võimekus on tänu uuele ülekandebussile tõesti tõusnud. Samuti on vähetöenäoline, et ükski Estonia lavale tulnud ooper oleks kunagi varem juba enne esietendust saanud „apelsinidega“ võrdväärset reklaamikontakte.

Kui kaks avalik-õiguslikku institutsiooni otsustavad ette võtta koostöö sellises mahus, nagu seda Sergei Prokofjevi ooperi „Armas kolme apelsini vastu” puhul tehti, peavad mõlemal asjaosalisel olema ette näidata mõjuvad põhjused. Eelarve järgi on ERR Estoniast neli korda suurem vend ja alatihti kipub niisugustes suhetes korduma Suure ja Väikese Peetri leivakoti lugu. Seepärast vaadakegi kõigepealt väiksema venna võimalikku kasu.

Idee kõikvõimalike vahenditega ooperikultuuri propageerida peaks igale ooperimaja direktorile olema külge süündinud ja koostöö ringhäälinguga asjade loomulik käik. Et aga Eesti kultuuripoliitika keskseid märksõnu on „omatulud”, peab ooperijuht jälgima, et koostöö televisiooniga ei halvaks piletimüüki. „Apelsinide” piletimüük näitab AS Piletilevi andmetel, et pileteid on saada isegi sama päeva etendusele. Eeldagem, et suur osa pileteid osteti ära mõne kampaania käigus enne, kui esietenduse otseülekandest veel midagi kuulda oli.

Otseülekande abiga saadud reklaamikontaktiil on mõte alles pärast seda, kui selle ajal ostetakse pilet. Mõni massiivne reklaamikampaania võib tervele elanikkonnale pähe kullunud olla, kuid kuni nad reklaamitud toodet pole ostnud, kvalifitseerub reklaamiks kullutatud ressurss raiskamiseks. Esimene nädal pärast esietendust pole tormijooksu piletitelle vallandanud. Ja tõenäoliselt seda ei juhtugi. Eestis elavad potentsiaalsed ooperihuvilised on kõik ooperi televiisorist/kodukinost ära näinud, milleks minna teatrisse (kus pealegi lava taha ei näe) raha eest kordusetendusele? Niisiis, teleülekanne teeb piletimüügile pigem halba kui head – tingimusel, et Estonia turundusplaanis kohalikul elanikul üldse piletiostja roll täita on. Ehk peab ta hoopis töötama tasuta reklaamiagendina, kes oma soome või vene sõpradele etenduse sedavõrd üles kiidab, et jõukas välismaalane ise Estonia piletikassas terveks aastaks puhta töö teeb? Sel juhul ent tekib valvsal maksuraha lugejal varem või hiljem küsimus, kelle piletiostu me siis öieti 800 krooni tükk doteerime.

Võimalusena tuleb arvesse, et Estonia on otsustanud anda lahingu kahele mõneski mõttes ebaausat konkurentsi pakkuvale kinomajale, millest üks suurel ekraanil Milano La Scalias, teine New Yorgi Metropolitanis lavastatud oopereid üle kannab. Tundub väga ebatöenäoline, et kohaliku televisiooni abil võitlust pidades ehk oma niigi ebakindlat finantsilist jalge-

alust õonestades suudaks Estonia neis lahingutes edu saavutada.

Suure Peetri punktisaak nädalatagusest projektist on kahtlemata hoopis korralikum. ETV kahe programmi külge naelutati küllap kõigi aegade arvukaim ooperipublik. Praktiline kogemus uue ülekandebussi kasutamisest korraga kahele kanalile otseülekande tootmiseks oli kuldaväärt. Konkurentidele, keda konkurentideks ei nimetata, ehk televisiooni erakanalitele näidati midagi, mida teised veel niipea ei suuda. Nüüd on, millega publikule oma erilist rõhutada. Vaevalt mõjus ülekanne ETV eelarvele sama laastavalt, kui see võib mõjuda Estonia omale.

See, et ooperile võidi kasu asemel hoopis kahju tuua, enesekesksele teleorganisatsioonile pähe ei mahu (Eesti Kontsert on küsimuse kenasti lahendanud nõudmisega, et nende programmi, näiteks uusaastakontserti vahendab mõni teemat valdav inimene, s.t mitte Reikop või Taftšuk, kes küll lapseliku rõõmuga räägivad kõigest, mida näevad, kuid just seetõttu võiksidki jääda lastesaadete külalisesinejateks). Pähe võiks aga mahutada mõtte, et pakkudes üht teemat korraga kahele kanalile, soositakse just sedasama puldinäppimist ja kanaliklõpsimist, mille vastu „vaataja kanalil hoidmise” idee nimel nii palju pingutatakse ja kulutatakse. Kokku: kahju ooperimajale, kahju telemajale. Kahju!

Kaarel Tarand